

Aktivering af chimpanser

Enkle ting som et skab, en klods, nogle grene og en kæmpe kasse beriger hverdagen hos chimpanserne

Af Nina Collatz Christensen

Chimpanser er højtstående dyr, hvilket gør arbejdet med chimpanserne i Zoo til en helt speciel opgave i forhold til f.eks. pasningen af rensdyr, æsler, fisk eller nogle af de mange andre arter i Zoo. Chimpanser bliver beriget på en helt anden og mere avanceret måde end de andre dyr.

Vanedyr som mennesker

Det vigtige er at variere den måde de fodres på. Ikke at alt ting skal være anderledes hver dag. Chimpanser er ligesom andre dyr – f.eks. mennesket – et vanedyr, som er tryk ved faste rammer i tilværelsen, men det er til stor gavn at variere nogle elementer i hverdagen, så de ikke keder sig.

Her kommer dyrepasserne ind i billedet med deres viden om hver enkel dyreart. Således er der bygget forskellige anordninger til chimpanser, hvor dyrepasserne kan gemme foderet. Det lyder måske lidt negativt, at man gemmer foderet, men det er en positiv berigelse for aberne. F.eks. kræver nogle af aktiviteterne at chimpanserne

bruger redskaber, hvilket man ved de benytter i naturen – såsom pinde og grene.

Det kan være en beholder med yoghurt, som aberne ikke umiddelbart kan få fat i – med mindre de stikker en tynd gren ned i nogle huller i bøtten. Der er talrige eksempler på, at det aktiverer dyrene enten hver især eller i flok:

Tre af de unger hunner er set løbe ud på øen i samlet flok for at vende tilbage til yoghurt-beholderen med favnen fuld af forskellige pinde, som prøves af!

Hvis en pind er for tyk kan de finde på at gøre den mindre ved at gnave hele vejen rundt for at gøre den så tynd, så den kan komme ned i hullerne. De små unger lærer teknikken ved at kigge på de voksne. Sådan er det også i naturen, hvor nogle chimpanser fanger termitter med græsstrå, som puttes ind i termitboet og langsomt trækkes ud igen med termitter på, som spises.

Skabet med mad

Da Odense Zoo's chimpanser er fra et forsøgscenter, har de ikke være aktiveret, som de bliver nu, så det er en stor opgave at finde på aktiviteter, som de kan finde ud af.

Jaqueline med en pind – pinde er ét af de redskaber chimpanser kan finde ud af at bruge.

I midten: Træklodsens med huller, hvor rosinerne fiskes ud med pind.

Nederst: Skabet med hylde, hvor chimpanserne skal bruge en pind igennem huller i lågen til at flytte foderet fra hylde til hylde ned i bunden, så de får det ud ad hullerne i bunden af skabet.

De nyeste effekter er et skab med lås på. Inde i skabet lægger dyrepasserne frugtstykker på den øverste hylde. Det er herefter chimpansernes opgave at få frugten ud ved at skubbe det nedad med en pind fra hylde til hylde for at få belønningen nederst i skabet. Og som det ses hos andre dyr er der nogen, som hurtigt finder fidusen og andre, som aldrig gør!

Kæmpe madkasse

Zoo's tømrer har ligeledes bygget en stor kasse, som chimpanserne kan sidde i, og hvor der gemmes forskellige ting.

Nogle gange er det spiseligt, andre gange ikke. Kassen tages ud i en uge og sættes ind med ny aktivering. F.eks. fyldes den op med halm, grene eller smøres indvendigt med yoghurt.

Det imponerende i denne aktivitet er, at de to (stærke!) dyrepassere med stort besvær kan slæbe kassen ind og ud af anlægget til chimpanserne, mens chimpanserne med tydelig lethed skubber til kassen så den ruller rundt! Det viser noget om den styrke chimpanser besidder. Man siger, at en voksen hanchimpanse er cirka fem gange så stærk som en voksen mand!

Kan ikke bygge reder

Andre aktiviteter til chimpanser kan simpelthen være en masse grene, som de bider i, tager bark af, knækker over og benytter som redskaber.

I naturen bruger chimpanser reder til at sove i. De bygges af grene og blade højt oppe i træ-

erne, men igen er flokken i Zoo anderledes, idet den aldrig har set, hvordan man bygger rede, og derfor ikke er i stand til bare at bygge en. Men når de får noget blødt materiale såsom tæpper eller sækkelærred, så bruger nogen det til at sove på.

Rosinklodsens

En rosinklods er en simpel og god aktivitet, som er kendt hos så godt som alle zoologiske haver med chimpanser. Den består af en rund træklods med en masse huller i, hvor dyrepasserne kan putte rosiner i. Klodsens hænges op i et tov, hvor det bliver chimpansernes opgave at få rosinerne ud med en finger eller en pind.

I anlægget ligger der desuden en stor træstamme ved et af indkiggene for publikum. Denne stamme er gennemhullet og fyldes op med forskellige fødeemner, som chimpanserne skal bruge tid på at få ud.

Alle aktiviteterne gør, at chimpanserne ikke sidder og keder sig eller finder på såkaldt stereotyp adfærd (dvs. adfærd, hvor de hele tiden gentager de samme bevægelsesmønstre), som man så meget af i gamle dage, hvor det ikke var så vigtigt, hvordan dyrene havde det – blot de var udstillede så publikum kunne se dem.

Sådan var det også i Odense Zoo for ikke en gang 20 år siden (se billedet af ét af de gamle rovdyrbure på side 21).

Så dyrepasserne fortsætter med at udtænke nye udfordrende emner til chimpansflokkens. Kig selv forbi og se, hvordan!